

Kennis-netwerkdag Bodem Oost-Nederland 2 november 2023

Vragen en antwoorden sessie Omgevingswet

Tijdens de sessie over de Omgevingswet tijdens de Kennis-netwerkdag Bodem Oost-Nederland op 2 november 2023 waren er verschillende thema's waar men vragen onder kon hangen. Dit document geeft per thema de vragen/opmerkingen en antwoorden/reacties vanuit IPLO weer. Mochten er nog vragen of extra verduidelijking nodig zijn, aarzel dan niet om een vraag te sturen naar de helpdesk van IPLO [Contact | Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](https://iplo.nl).

Algemene rijksregels

Vragen	Reactie IPLO
Zijn de omgevingswetregels niet oude regels in een nieuw jasje?	Deels, maar met de komst van de Omgevingswet worden er ook een aantal beleidswijzigingen doorgevoerd, zie ook: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/verandert/
De omgevingswet biedt voldoende handvatten voor de nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen	Meer informatie over bodem en maatschappelijke opgaven: https://iplo.nl/thema/bodem/bodembeleid/opgaven/
Maak van de maatregel klei in zand een nuttige toepassing, namelijk bodemverbetering	
Omgaan met aantrekken grondwaterverontreinigingen: onduidelijk geregeld onder de Ow, bijv. bij het onttrekken van grondwater	Op de volgende pagina staat uitgelegd welke regels er gelden voor het onttrekken van grondwater: https://iplo.nl/thema/water/wateractiviteiten/wateronttrekkingsactiviteiten/hoofdlijnen-wateronttrekkingsactiviteiten/ In de handreiking grondwaterkwaliteit is toegelicht hoe (o.a.) omgegaan kan worden met bestaande pluimen, zie ook: https://iplo.nl/zoeken/@262784/update-handreiking-grondwaterkwaliteit/ (bijv. paragraaf 2.4.4).
Wat zijn de regels over de zorgplicht straks en hoe moet de zorgplicht ingevuld worden?	Met de komst van de Omgevingswet verandert hoe de zorgplicht geregeld is. Het beschermingsniveau blijft wel gelijk. Meer informatie: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/verandert/zorgplicht-bodem/
Is het handig dat graafwerk in grond >1 en <25 m3 niet gemeld hoeft te worden (m.u.v. genoemde situaties in bruidsschatregel)?	Het is een keuze geweest van het Rijk om voor deze werkzaamheden geen Rijksregels te laten gelden, zie ook: https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-

	<p>activiteiten/verandert-graven-bodem/ Gemeenten kunnen ervoor kiezen de genoemde bruidsschatregel te behouden, te schrappen of aan te passen.</p>
Hoe noemen we straks meldingen Bbk?	<p>Onder de Ow gaan we werken met milieubelastende activiteiten. Meldingen Bbk zijn meldingen voor het toepassen of opslaan van grond of baggerspecie. Onder de Ow zijn dit dan meldingen voor de milieubelastende activiteiten toepassen van grond of baggerspecie of opslaan van grond of baggerspecie. Meer informatie over deze mba's: https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/toepassen-grond-baggerspecie/ en https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/milieubelastende-activiteiten-hoofdstuk-3-bal/activiteiten/opslaan-grond-baggerspecie/</p>
Is er een vertaallijst naar de nieuwe terminologie onder de Ow?	<p>Er is niet één grote lijst. Op IPLO worden de nieuwe termen wel (vaak) uitgelegd, zie bijvoorbeeld: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/heer-gebruik-bouwstoffen-grond-baggerspecie/kwaliteitseisen-toepassen-grond-baggerspecie/kwaliteits-bodemfunctieklassen-activiteiten-bodem/ en https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/wetsinstrumenten/omgevingsplan/bouwactiviteit-bodemgevoelige-locatie/ . Daarnaast heeft IPLO ook een begrippenlijst.</p>

DSO

Bij dit thema waren veel algemene opmerkingen die ook in de groep zijn bediscussieerd. We geven hieronder een overzicht van welke algemene opmerkingen zijn gemaakt, maar geven daar geen reactie op vanuit het IPLO, de vragen zijn weer terug te vinden in de tabel.

- “Komt goed, toch?”
- Goede werking DSO voor burgers en bedrijven
- Moeten we starten met een niet werkend DSO? Hoe lang willen we nog wachten?
- Is DSO ook bruikbaar voor burgers?
- Er staan teveel vragen in de vergunningencheck. Zorg is dat een indiener afhaakt en dus niet gaat melden (nalevingstekort).
- Behoefte aan overzicht van grondstromen (wat waar toegepast wordt). Is dit mogelijk?

- De hogere overheid zou een cursus moeten geven aan aannemers over hoe het DSO werkt.

Vragen	Reactie IPL0
<p>Komen de lokale toepasbare regels op tijd in het DSO?</p>	<p>De bruidsschat wordt door het Rijk klaargezet in het DSO. Verder is het inderdaad aan decentrale overheden om de toepasbare regels in te voeren, zie ook: Toepasbare regels maken en aanleveren Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)</p>
<p>Ik voorzie problemen met het DSO. Is dit op 1 januari 2024 opgelost? Werken dan alle onderdelen van het DSO?</p>	<p>Op 1 januari zal het mogelijk zijn om meldingen, gegevens en bescheiden in te dienen en vergunningen aan te vragen. Ook werken voor veel voorkomende* bodemactiviteiten de vergunningchecks. De informatie voor het onderdeel Regels op de kaart moet worden geleverd door de decentrale overheden zelf, dit zijn de omgevingsdocumenten en ruimtelijke plannen, zie ook Regels op de kaart in het Omgevingsloket Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)</p> <p>*Vergunningchecks per 1-1-2024 gereed voor: graven >I, graven < of = I, saneren en toepassen grond en baggerspecie</p>
<p>Hoe komen zaken binnen en hoe kunnen we dit administratief goed afhandelen (geen dubbelingen etc.)?</p>	<p>Als overheid sluit je aan op onderdelen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) om informatie te versturen en te ontvangen. Aansluiten gaat eerst op de oefenomgeving (pre-productieomgeving) en daarna op de productieomgeving. Op IPL0 zijn alle stappen die hiervoor moeten worden gezet uiteengezet: Planning en werkwijze aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl).</p> <p>Voor het laten behandelen van aanvragen door bv een omgevingsdienst moet een behandeldienst worden ingesteld in het DSO en via en Application</p>

	<p>Programming Interface (API), zie hiervoor: Behandeldienst instellen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl) Op dit moment worden hiervoor <u>VTH inregeltesten</u> georganiseerd vanuit de VNG, zie hiervoor: Basiskennissessie en inregeltest bodem en DSO Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl).</p>
<p>Toepassingen en tijdelijke opslag van grond en baggerspecie in oppervlaktewater komen (nog) niet in het register van het DSO bij ILT, klopt dit?</p>	<p>Ja, de omzetting naar artikel 13.1 Omgevingsbesluit is een beleidsneutrale omzetting geweest van artikel 4, lid 4 Bbk waarin de minister de handhavingstaak jegens degene die in opdracht aanbrengt heeft. Daarbij is ook in het huidige recht de bevoegdheid beperkt tot het toepassen op de landbodem. Uitgangspunt bij de omzetting was dat bevoegdheden m.b.t. onderdeel Bbk niet zouden wijzigen.</p>
<p>Hoe is de samenloop in verschillende vergunnings-, meldings- en of informatieplichten die met elkaar samenhangen? Bijvoorbeeld: voor het bouwen wordt een vergunningsaanvraag ingediend. Vervolgens vinden er ook graafwerkzaamheden plaats tbv de bouw. Komt het DSO dan automatisch met de suggestie dat er ook een graafmelding moet worden gedaan? En worden deze twee dingen dan aan elkaar gekoppeld?</p>	<p>Het is aan de initiatiefnemer zelf om de benodigde informatie voor de verschillende activiteiten aan te leveren. Het DSO geeft wel suggesties voor gerelateerde activiteiten, echter de initiatiefnemer dient zelf te beoordelen wat relevant is. Verder kan ook de vergunningencheck doorlopen worden om te kijken welke activiteiten van toepassing kunnen zijn en welke plichten (vergunning/melding/informatie) daarbij horen.</p>
<p>Hoe werkt de samenwerkingsfunctionaliteit van het DSO?</p>	<p>Voor meer informatie zie: Samenwerken met de Samenwerkfunctionaliteit DSO Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)</p>
<p>Worden de vragen in de vergunningscheck nog aangepast als het blijkt dat deze niet duidelijk genoeg zijn?</p>	<p>Zowel de vergunningcheck als de aanvraagmodule kunnen te zijner tijd nog aangepast worden. Signalen hierover kunnen worden doorgegeven aan de helpdesk van IPL0</p>

Interne afstemming en samenwerking

Op dit thema kwamen een aantal interessante punten naar voren die wellicht interessant zijn om intern of samen met de verschillende netwerkorganisaties eens bij de kop te pakken:

- Er mist visie op regio niveau en daarmee beleid/regels in omgevingsplan?
Wellicht interessant om eens te kijken naar het stuk wat in de gemeentes van OnderTwente is ontwikkeld. Hier is samen met wethouders en ambtenaren van alle gemeentes uit het gebied een visie ontwikkeld op de bodem en ondergrond.
- Koppeling uitvoering en beleid
- Samenwerking tussen gemeenten en OD moet beter

Vragen

- Hoe bereiken we snelle leercurve bij behandeling van "lastige" situaties?
Wellicht goed om sessies te organiseren met Overijsselse en Gelderlandse overheden.

Vragen	Reactie IPLO
Regio's kunnen beleid ontwikkelen voor het accepteren van elkaars bodemkwaliteitskaarten	Het accepteren van een bodemkwaliteitskaart van een andere gemeente is een besluit van de gemeenteraad. Dit kan dus niet op regio niveau geregeld worden. Wel kan er op regioniveau bepaald worden aan welke kwaliteitscriteria moet worden voldaan, zodat een andere bodemkwaliteitskaart geaccepteerd zou kunnen worden

Omgevingsplan

Ook bij dit thema zijn weer een aantal algemene uitspraken of discussiepunten naar voren gekomen die wellicht goed zijn om intern of binnen de verschillende netwerkorganisaties te bespreken:

- Wie neemt voortouw om vitale bodem te borgen in omgevingsverordening of omgevingsplan?
Hierbij was de conclusie dat we dit samen moeten oppakken en vooral kennis moeten delen binnen de netwerken.
- Beleidsneutrale omzetting van beleid is strijdig met uitgangspunten Ow en draagt niet bij aan oplossingen van maatschappelijke opgaven
- Het bodembeleid wordt te versnipperd, hier gaan landelijk opererende partijen hinder van ondervinden
- Behoefte aan landelijke normen voor PFAS (voor meerdere activiteiten)
- Kunnen we juridisch gezien als ons beleid regelen in het omgevingsplan?

De vragen zijn weer terug te vinden in onderstaand tabel

Vragen	Reactie IPLO
Is er een voorbeeld van een perfect omgevingsplan?	Er zijn meerdere sets aan voorbeeldregels ontwikkeld, waaronder in kader van het

	<p>project Bodembeheer van de Toekomst, zie hiervoor: https://samendedieptein.nl/bodembeheer-van-de-toekomst/voorbeeldregels/ Daarnaast zijn er door verschillende regio's voorbeeldregels opgesteld, waaronder het GOO.</p>
<p>Kunnen we bouwen op grond met hoge concentraties PFAS? Er is immers geen interventiewaarde.</p>	<p>Er geldt op grond van het omgevingsplan een saneringsplicht als de waarde toelaatbare kwaliteit overschreden worden. Deze waarde wordt gedefinieerd in het omgevingsplan. In de bruidsschat is er inderdaad geen waarde voor PFAS opgenomen. Dit betekent dat er op basis van een aanwezige PFAS-verontreiniging in principe geen sanerende maatregelen kunnen worden voorgeschreven. De gemeente kan de regels in de bruidsschat aanpassen. Daarnaast zijn er nog wel andere bepalingen die mogelijk gebruikt kunnen worden om te voorkomen dat er op PFAS-verontreinigde grond gebouwd wordt zonder sanerende maatregelen. Zo kan bijvoorbeeld op grond van art 5.32 Ow een vergunning alsnog geweigerd worden als er sprake is van ernstige gezondheidsrisico's. Het meest doeltreffende is echter om de bruidsschatregels aan te passen.</p>
<p>Volg zoveel mogelijk de Rijksregels en schaf de bruidsschat af?</p>	<p>Het is grotendeels aan de gemeente om te bepalen welke regels er in het omgevingsplan opgenomen zullen worden. Een deel van de bruidsschat kan echter niet afgeschaft worden, omdat deze invulling geven aan instructieregels vanuit het Rijk. Deze bruidsschatregels mogen wel aangepast worden, zolang voldaan wordt aan de instructieregels. Zie ook: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/wetsinstrumenten/omgevingsplan/instructieregels/</p>

Omgevingsvisie

Ook bij dit thema zijn weer een aantal algemene uitspraken of discussiepunten naar voren gekomen wie wellicht goed zijn om intern of binnen de verschillende netwerkorganisaties te bespreken:

- Zorgen over kennisniveau bij kleine gemeenten
- Zorgen om doorlooptijd om regels op te nemen in het omgevingsplan?

De verdere specifieke vragen zijn uitgewerkt in de tabel

Vragen	Reactie IPLO
Wat als een vastgestelde visie na een paar jaar niet handig blijkt?	De visie kan aangepast worden door de gemeente, zie voor meer informatie ook: https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/omgevingsvisie-gemeente/
Zijn er perfecte landelijk voorgestelde regels voor de omgevingsvisie?	In de omgevingsvisie legt de gemeente haar ambities en beleidsdoelen vast. Dit is vormvrij. Regels die gelden voor derden kan de gemeente opnemen in het omgevingsplan.
Binnenkort verloopt de geldigheid van de bodemkwaliteitskaart, moeten we dan het omgevingsplan aanpassen?	De bodemkwaliteitskaart hoeft geen onderdeel te zijn van het omgevingsplan, zie ook: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/wetsinstrumenten/omgevingsplan/transitie-nota-bodembeheer-omgevingswet/

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Ook bij dit thema zijn weer een aantal algemene uitspraken of discussiepunten naar voren gekomen wie wellicht goed zijn om intern of binnen de verschillende netwerkorganisaties te bespreken:

- Voldoende capaciteit/budget voor toezicht?
- Meer nadruk op zorgplicht en dus vrije veldtoezicht?
- Toezicht en handhaving meer richten op milieurisico's

De specifieke vragen met reactie van IPLO staan weer in de tabel.

Vragen	Reactie IPLO
Wat is de sanctie voor het overtreden van de meldplicht?	Als een initiatiefnemer zich niet aan de meldplicht houdt, dan is de activiteit verboden, zie ook: https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/toelichting-milieubelastende-activiteiten/rijksregels-mba/meldingsplicht/ . Dit betekent dat er gelijk gehandhaafd kan worden op het uitvoeren van de activiteit. Dit is zwaarder dan bij de overtreding van een informatieplicht. Als niet aan een informatieplicht wordt voldaan dan vindt handhaving in eerste instantie plaats op het nakomen van deze informatieplicht (dus dat de gegevens alsnog verstrekt worden). Welke sanctie opgelegd wordt, is afhankelijk van de situatie. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht, zie ook: https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/vergunningverlening-

	toezicht-handhaving/landelijke-handhavingsstrategie-omgevingsrecht/
--	---

Overgangsrecht

Ook bij dit thema zijn weer een aantal algemene uitspraken of discussiepunten naar voren gekomen wie wellicht goed zijn om intern of binnen de verschillende netwerkorganisaties te bespreken:

- Wens om nazorg bij stortplaatsen meer samen op te pakken (provincie en gemeente)
- Tip: ga als kleinere gemeente het gesprek aan met provincie en omgevingsdienst
- Het is belangrijk dat locaties overgangsrecht in BIS en/of DSO komen. Ook duidelijkheid over waarvoor provincie en waarvoor gemeente bevoegd gezag is.
- Regels Nota bodembeheer die tussen wal en schip vallen: periode tussen bruidsschat en definitief omgevingsplan

Reactie: Hoe om te gaan met regels van de Nota Bodembeheer die niet onder overgangsrecht vallen is hier uitgelegd:

<https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/wetsinstrumenten/omgevingsplan/transitie-nota-bodembeheer-omgevingswet/>

Vragen	Reactie IPLO
Regels Nota bodembeheer die tussen wal en schip vallen: periode tussen bruidsschat en definitief omgevingsplan	Hoe om te gaan met regels van de Nota Bodembeheer die niet onder overgangsrecht vallen is hier uitgelegd: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/omgevingswet/wetsinstrumenten/omgevingsplan/transitie-nota-bodembeheer-omgevingswet/
Wat is de grens tussen Wbb en Ow bij nazorg? Welke nazorgtaken gaan naar de gemeente en welke blijft bij de provincie?	In een brief heeft het ministerie nader toegelicht wat de reikwijdte is van het overgangsrecht. In deze brief is ook specifiek ingegaan op de voorbeeldsituatie dat er sprake is van een leeflaag met passieve nazorg. Zie hiervoor: https://iplo.nl/thema/bodem/regelgeving/overgangsrecht/lopende-saneringen/
Leeflaagsituaties: kunnen we die snel van Wbb-kader naar Ow-kader over zetten?	Het is mogelijk om verplichtingen uit het nazorgplan 'om te zetten' naar het omgevingsplan. Dit staat uitgelegd in de redeneerlijn: Redeneerlijn overgangsrecht Wet

Instructieregels

Hiervoor kwamen een aantal algemene tips of opmerkingen naar voren:

- Er is behoefte om ervaringen uit te wisselen op het gebied van politiek. Hoe neem je wethouders en gedeputeerde mee in bodem in de omgevingswet etc.
- Let op, er kunnen per provincie instructieregels zijn waar de gemeente invulling aan moet geven. Ga het gesprek aan met de provincie om uit te vinden of dit het geval is en waar ze te vinden zijn.

Omgevingsverordening

Vragen	Reactie IPLO
Welke instructieregels moet provincie opstellen voor lozings en bemalingen?	<p>Linkjes met meer informatie: https://iplo.nl/regelgeving/instrumenten/instructieregel/ Op de volgende pagina staat uitgelegd welke Rijksregels er gelden voor het onttrekken van grondwater: https://iplo.nl/thema/water/wateractiviteiten/wateronttrekkingsactiviteiten/hoofdpijnen-wateronttrekkingsactiviteiten/ In de handreiking grondwaterkwaliteit is toegelicht hoe (o.a.) omgegaan kan worden met bestaande pluimen, zie ook: https://iplo.nl/zoeken/@262784/update-handreiking-grondwaterkwaliteit/ (bijv. paragraaf 2.4.4). Voor het lozen geldt dat de regels afhankelijk zijn van de lozingsroutes: https://iplo.nl/thema/water/afvalwater-activiteiten/systematiek-afvalwater-activiteiten/lozen-bodem/</p>
Wat is de verdeling van bevoegdheden met betrekking tot grondwater onder de Omgevingswet?	<p>Aanname dat het hier voornamelijk gaat om grondwaterkwaliteit. Dit staat uitgelegd in de handreiking Grondwaterkwaliteit, hoofdstuk 4: https://iplo.nl/zoeken/@262784/update-handreiking-grondwaterkwaliteit/</p>